

Directie Materieel, Vastgoed, Leefomgeving en Duurzaamheid
Ministerie van Defensie O.v.v. Nationaal Programma Ruimte voor
Defensie

Postbus 20701
2500 ES DEN HAAG

Kenmerk	Uw brief van	Zaaknummer 2025-014050	Verzenddatum 8 juli 2025
Onderwerp Zienswijze op Ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor defensie	Behandeld door 5.1.2.e Tel	Afschrift aan	Bijlage(n)

Geachte heer/mevrouw,

Gemeente Goirle onderschrijft het belang om de groeiende noodzaak om ruimte veilig te stellen voor de veranderende en toenemende opgaven van Defensie, binnen de context van schaarse ruimte, klimaatverandering, energietransitie en nationale veiligheid. Gemeente Goirle is zich ervan bewust dat gezien de huidige geopolitieke context en de beoogde internationale NAVO afspraken, de urgentie groot is om ontwikkelingen in gang te zetten waarmee we die nationale veiligheid maximaal kunnen borgen. Het is ons ook duidelijk dat hieruit een extra ruimtevraag voortvloeit.

Onze zienswijze

Met deze zienswijze reageren wij als gemeente Goirle op het ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD), dat van 28 mei tot en met 9 juli 2025 ter inzage ligt. Met het Programma komt rijksbeleid tot stand, waartoe het rijk zich verbindt in de verdere uitwerking van het nationale defensiebelang. Zijn er juridisch meer bindende instrumenten nodig dan zal daarbij het beleid uit het Programma in acht worden genomen. Wij vinden het daarom belangrijk dat in het Programma de juiste uitgangspunten worden gehanteerd en voldoende geborgd, zodat wij erop kunnen vertrouwen dat daarmee rekening wordt gehouden bij vervolg- en uitwerkingsbesluiten.

1. Aantasting stiltegebied en Natura 2000

De gemeente Goirle grenst aan erkende stiltegebieden en meerdere Natura 2000-gebieden. De toename van helikopterverkeer leidt tot:

- Structurele verstoring van rust en natuurwaarden;
- Verhoogde geluidbelasting in kwetsbare natuurgebieden;
- Potentiële verslechtering van stikstofdepositie, in strijd met de Habitatrichtlijn en recente jurisprudentie van de Raad van State.

Wij wijzen erop dat de plannen mogelijk vergunning plichtig zijn onder de Wet natuurbescherming. In het plan MER (Bijlage AXI,, deelrapport behoefte XI – laagvlieggebieden helikopters, par. 2.3.1 p. 15) wordt erkend dat stiltegebieden streefwaarden kennen van maximaal 40 dB voor niet-natuurlijke geluiden, en dat het in deze fase van beoordeling niet bekend is of die waarde wordt

overschreden. Citaat: "Het MER beoordeelt de locaties voor laagvliegen op de aanwezigheid en omvang van stiltegebieden." Voor onze gemeente is dit onvoldoende. Zonder een passende beoordeling en onderbouwing van stikstofeffecten is uitvoering in strijd met het voorzorgsbeginsel.

2. Uitbreiding van parachutisten oefenterrein Regte Heide en Kamp de Kiek

De gemeente Goirle grenst aan een erkend stiltegebied en meerdere Natura 2000-gebieden. De toename van militaire vliegbewegingen, met name helikopterverkeer, leidt tot:

- Structurele verstoring van rust en natuurwaarden;
- Verhoogde geluidbelasting in kwetsbare natuurgebieden;
- Potentiële verslechtering van stikstofdepositie, in strijd met de Habitatrichtlijn en recente jurisprudentie van de Raad van State.

De voorgenomen uitbreiding van het parachutisten oefenterrein Regte Heide en Kamp de Kiek heeft aanzienlijke gevolgen voor de omgeving:

- Geluidsoverlast: De toename van parachutistenactiviteiten zal leiden tot verhoogde geluidsoverlast, wat de rust en leefbaarheid in de omgeving aantast.
- Impact op natuur: De uitbreiding kan negatieve effecten hebben op de flora en fauna in nabijgelegen natuurgebieden, waaronder verstoring van habitats en verhoogde stikstofdepositie.
- Veiligheidsrisico's: Meer parachutistenactiviteiten kunnen leiden tot verhoogde veiligheidsrisico's voor zowel de deelnemers als de omwonenden.
- Beperking van recreatieve mogelijkheden: De uitbreiding kan de recreatieve mogelijkheden in de omgeving beperken, wat invloed heeft op de lokale gemeenschap en toerisme.

3. Onvoldoende onderbouwing stikstof en natuur (RvS-jurisprudentie)

De plannen zijn mogelijk vergunningplichtig onder de Wet natuurbescherming. De stikstofdepositie op de Regte Heide overschrijdt nu reeds vele malen de toegestane norm. De Gemeente Goirle is er verantwoordelijk voor dat de ecologische toestand van de natuur in dit gebied er in ieder geval niet op achteruitgaat. Het veelvuldig gebruik van de Regte Heide als landingsplaats voor helikopters vormt in die zin een serieus risico.

De stikstofruimte in de provincie Noord-Brabant is nu reeds structureel ontoereikend. Vele maatschappelijke opgaven, variërend van woningbouw tot natuurherstel en landbouwtransitie, lopen nu reeds vertraging op door het gebrek aan depositieruimte. Het planMER bij het ontwerp-NPRD erkent dat op veel locaties sprake is van een overschrijding van de kritische depositiewaarden en dat bij defensieactiviteiten extra stikstof vrijkomt (MER Deel A, hoofdstuk 6.4.2). De recente uitspraken van de Raad van State (2024–2025) vereisen:

- Een passende beoordeling van stikstofeffecten;
- Aantoonbare additionaliteit van stikstofreductie;
- Volledige toetsing aan de kwaliteitscriteria voor natuur en gezondheid.

Zonder deze onderbouwing is uitvoering in strijd met het voorzorgsbeginsel.

4. OHS: Gezondheid en veiligheid van inwoners

De toename van vliegbewegingen heeft directe gevolgen voor de gezondheid en veiligheid van inwoners:

- Verhoogde geluidsoverlast en stressklachten;
- Risico's voor luchtkwaliteit en verkeersveiligheid;
- Schade aan gebouwen door trillingen (LFG), zoals scheurvorming en loslatend pleisterwerk, met negatieve gevolgen voor woonkwaliteit en eigendomszekerheid.

5. Gebrek aan participatie en afstemming

Hoewel Defensie en de gemeente Gilze-Rijen een intentieverklaring hebben ondertekend, is de gemeente Goirle niet structureel betrokken bij de besluitvorming, ondanks de directe impact op haar grondgebied en inwoners. Voor de gemeente Goirle – met al bestaande militaire invloeden, stiltegebieden en kwetsbare natuur – is het belangrijk dat cumulatieve aspecten in zijn volledigheid worden beschouwd. De effecten van geluid, stikstof, natuurverstoring en leefbaarheid versterken elkaar en verdienen locatie-specifieke analyse.

6. PFAS-uitstoot door vliegverkeer

Het vliegverkeer vanaf Vliegbasis Gilze-Rijen draagt bij aan de uitstoot van PFAS (per- en polyfluoralkylstoffen). Deze stoffen zijn persistent, bioaccumulerend en toxisch, en vormen een ernstig risico voor de bodem- en waterkwaliteit, evenals voor de volksgezondheid. PFAS kunnen zich ophopen in het milieu en in de voedselketen, wat leidt tot langdurige blootstelling en schadelijke effecten op de gezondheid van mens en dier.

De aanwezigheid van PFAS in de omgeving van Vliegbasis Gilze-Rijen vormt een ernstig risico voor de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater. Dit kan directe gevolgen hebben voor de drinkwatervoorziening, aangezien zich binnen de gemeente Goirle zowel een grondwaterbeschermingsgebied als een drinkwaterwinlocatie bevinden. Ook de landbouwproductie in de regio kan hierdoor worden aangetast. Daarnaast bestaan er serieuze zorgen over de mogelijke gezondheidsrisico's voor omwonenden. Langdurige blootstelling aan PFAS wordt in verband gebracht met een verhoogd risico op kanker, lever- en nierziekten, en ontwikkelingsstoornissen bij kinderen.

Gezien de ernst van deze risico's is aanvullend onderzoek naar de uitstoot en verspreiding van PFAS door het vliegverkeer van de vliegbasis noodzakelijk. Dit onderzoek moet de omvang van de verontreiniging in kaart brengen en de mogelijke gevolgen voor de volksgezondheid en het milieu beoordelen. Op basis van de resultaten moeten passende maatregelen worden genomen om de uitstoot van PFAS te beperken en de verontreiniging te saneren.

7. Belemmering van andere ruimtelijke opgaven

De uitbreiding van laagvliegroutes en OHS-beperkingen belemmert de realisatie van windenergieprojecten, woningbouw en economische ontwikkeling. Dit staat haaks op andere nationale opgaven zoals de energietransitie en de woningbouwdoelstellingen. Gemeente Goirle sluit zich aan bij de oproep van de SRBT om:

- Dubbel ruimtegebruik mogelijk te maken;
- Planologische beperkingen te compenseren indien deze leiden tot vertraging of schade.

Tot slot

De gemeente Goirle vraagt om heroverweging van de locatiekeuze en begrenzing voor laagvlieggebieden Regte Heide en Kamp de Kiek als helikopterlandplaats en verzoekt om de borging in het NPRD en vervolg beleid- en besluitvorming van aanvullende analyses en garanties ten aanzien van de bescherming van stiltegebieden en natura 2000 gebieden, agrarische en toeristische/recreatieve belangen. Indien de laagvlieggebieden Regte Heide De Kiek ondanks onze bedenkingen in stand blijft, dan moet ten minste sprake zijn van een bindend pakket aan mitigerende maatregelen en dient het maximaal aantal vliegbewegingen voor Regte Heide en De Kiek vastgelegd te worden. Als partner gaan wij er van uit dat wij pro actief betrokken worden bij de nadere invulling van de behoeften van Defensie, de uitwerking van onderzoeken en verdere besluitvorming. Daarbij gaan wij er vanuit dat er in ieder geval afspraken gemaakt worden over hoe Defensie vooraf communiceert over de laagvliegactiviteiten voor inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen, agrariërs, toeristen en recreanten.

Hoogachtend,

Namens het college van burgemeester en wethouders van Goirle

Loco-secretaris

de burgemeester

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e